

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2013 07 10
COM(2013) 494 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė pagal programą „Horizontas 2020“.
Veiksminga inovacijų ir augimo Europoje skatinimo priemonė**

(Tekstas svarbus EEE)

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė pagal programą „Horizontas 2020“.
Veiksminga inovacijų ir augimo Europoje skatinimo priemonė**

(Tekstas svarbus EEE)

1. POLITINĖS APLINKYBĖS

Europa turi daugiau ir geriau investuoti į mokslinius tyrimus ir inovacijas. Kad būtų užtikrintas tvarus ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas bei sustiprintas Europos tarptautinis konkurencingumas, būtina vykdyti daugiau mokslinių tyrimų ir diegti daugiau inovacijų. Be to, moksliniai tyrimai ir inovacijos mums padeda spręsti pagrindinius uždavinius, pvz., kovos su klimato kaita, nuolatinio švarios energijos tiekimo užtikrinimo ar dėl visuomenės senėjimo didėjančių išlaidų. Tačiau pažanga siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslo – į mokslinius tyrimus ir plėtrą investuoti 3 proc. BVP – lėta, ypač atsilieka privačios investicijos.

Europos Komisija stengiasi spręsti šį nepakankamų investicijų klausimą. Įgyvendinant strategiją „Europa 2020“¹, visų pirma pavyzdinę iniciatyvą „Inovacijų sąjungą“², kuriama geresnė aplinka inovacijoms. Komisijos pasiūlymuose dėl naujos ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programos „Horizontas 2020“³ numatytas finansavimas visoje vertės grandinėje, nuo fundamentinių mokslinių tyrimų iki pateikimo rinkai.

Svarbiausia programos „Horizontas 2020“ dalis – pasiūlymas suvienyti jėgas su privačiuoju sektoriumi ir valstybėmis narėmis, kad būtų galima pasiekti rezultatų, kurių pasiekti pavienėms šalims arba bendrovėms būtų sunkiau. Prie šio komunikato pridedami Komisijos teisės aktų pasiūlymai sukurti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir viešojo sektoriaus subjektų partnerystę su valstybėmis narėmis pagal programą „Horizontas 2020“.

Įgyvendinant priemonių rinkinį per kitus 7 metus numatoma iš viso investuoti 22 mlrd. EUR: panaudojant 8 mlrd. EUR programos „Horizontas 2020“ lėšų bus pritraukta 10 mlrd. EUR pramonės investicijų ir beveik 4 mlrd. EUR valstybių narių investicijų. Tai užtikrins būtiną didelio masto, ilgesnės trukmės, rizikingų mokslinių tyrimų ir inovacijų iniciatyvų finansavimą. Tai būtina siekiant užtikrinti ES pirmavimą strateginiuose pasauliniuose mastuose konkurencinguose technologijų sektoriuose, kuriuose užtikrinamos aukštos kokybės darbo vietos (šiuo metu tokių darbo vietų – daugiau nei 4 mln.), ir prisidėti prie ES tikslo, kad iki 2020 m. 20 proc. BVP sudarytų gamyba. Ši partnerystė bus labai naudinga visuomenei, pvz., siekiant mažinti išmetamo anglies dioksido kiekį, ieškant iškastinio kuro alternatyvų ir naujų gydymo būdų, kad būtų galima įveikti su skurdu susijusias ligas ir didėjančią atsparumo antimikrobinėms medžiagoms grėsmę.

Komisija pateikia šiuos teisės aktų pasiūlymus šiame etape, kad būtų galima laiku priimti reikiamus teisėkūros sprendimus ir pradėti įgyvendinti partnerystės susitarimus nuo programos „Horizontas 2020“ pradžios. Taip tiesiogiai atsiliepiama į Europos Vadovų

¹ COM(2010) 2020.

² COM(2010) 546.

³ COM(2011) 808/809/810/811/812.

Tarybos raginimą teikti pirmenybę daugiametės finansinės programos poveikiui ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui.

Bendrai šiais partnerystės susitarimais bus įgyvendinti pagrindiniai Inovacijų sąjungos ir ES pramonės politikos⁴, didelio poveikio technologijų strategijos⁵ elementai ir labai prisidėta prie klimato, energetikos, skaitmeninės darbotvarkės, transporto, sveikatos ir kitų ES politikos krypčių įgyvendinimo.

Šiame komunikate taip pat pateikiamas Komisijos požiūris į kitų viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės formų panaudojimą programai „Horizontas 2020“ įgyvendinti. Konsultacijų su pramonės atstovais ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis per Europos technologijų platformas ir Komisijos pramonės politikos darbo grupes stiprinimo strategija bus pateikta rengiamuose Komisijos tarnybų darbinuose dokumentuose.

2. POREIKIS KURTI ES VIEŠOJO IR PRIVAČIOJO SEKTORIŲ MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR INOVACIJŲ PARTNERYSTĘ

Moksliniai tyrimai ir inovacijos yra didelės rizikos veikla, kurioje sėkmės garantijų nėra. Jei nesėkmės rizika yra pernelyg didelė, privatusis sektorius gali nenorėti investuoti, net jei ekonominė ir socialinė nauda gali būti labai didelė. Be to, investicijų į mokslinius tyrimus ekonominė nauda gali atitekti kitiems, todėl atskiros įmonės nenorės investuoti, arba gali būti svarių politinių priežasčių riboti rinkos dydį, taigi ir galimą grąžą (pvz., kai kuriami nauji antibiotikai ir vis svarbesnis tampa atsparumo antimikrobinėms medžiagoms klausimas).

Šie bendrieji rinkos trūkumai yra svarios priežastys remti privačius mokslinius tyrimus ir naujovių diegimo veiklą viešosiomis lėšomis. Tačiau daugeliu atvejų sektorių svarba, uždavinių ir technologijų sudėtingumas, laikotarpio trukmė ir reikiamų investicijų mastas yra tokie, kad viešoji parama atskiriems projektams neveiksminga. Būtent šiais atvejais reikia struktūrinių viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės susitarimų, kad būtų galima bendrai kurti, finansuoti ir įgyvendinti plataus užmojo mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkes. Dėl šios priežasties politikos formuotojai visame pasaulyje viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę mokslinių tyrimų srityje vis dažniau naudojami kaip priemonę savo ekonomikos augimo darbotvarkėms įgyvendinti.

Sektoriuose, kuriuose veikla vykdoma Europos ir tarptautiniu lygiais ir investicijų mastas yra didesnis, nei gali skirti pavienės valstybės narės, veiksmingiausias metodas bus sudaryti tokios partnerystės susitarimus ES lygmeniu. Konkrečiau, viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje suteiktų veiksmingas ir labai reikalingas priemones siekti programos „Horizontas 2020“ tikslų dėl kelių priežasčių:

- ji suteikia galimybę laikytis ilgalaikio strateginio požiūrio į mokslinius tyrimus ir inovacijas ir sumažina neaiškumo, nes ją įgyvendinant leidžiama taikyti ilgalaikius įsipareigojimus;
- ji yra teisinė forma telkti išteklius ir kaupti kritinę masę, kad būtų pasiektas pastangų mastas, kurio atskiros įmonės negalėtų pasiekti; šio masto, be kitų priemonių, būtų siekiama per pažangią specializaciją ir derinant pagal programą „Horizontas 2020“ ir iš Europos struktūrinių ir investicijų fondų skiriamą finansavimą;
- ji padeda užtikrinti efektyvesnį mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimą visoje ES, nes bendrai naudojami finansiniai, žmogiškieji ir infrastruktūros ištekliai, todėl

⁴ COM(2012) 582.

⁵ COM(2012) 341.

sumažėja susiskaidymo pavojus, pasiekama masto ekonomija ir sumažėja visiems susijusiems partneriams tenkančios išlaidos;

- ją panaudojant galima geriau spręsti sudėtingus uždavinius, nes ji padeda plėtoti tarpdisciplininį požiūrį ir suteikia galimybę efektyviau dalytis žiniomis ir patirtimi;
- ji palengvina naujoviškų produktų ir paslaugų vidaus rinkos kūrimą, nes bendrai sprendžiami svarbiausi klausimai, kaip antai galimybė gauti finansavimą, standartizavimas ir normų nustatymas;
- ji suteikia galimybę greičiau pateikti rinkai naujoviškas technologijas, nes, be kitų dalykų, bendrovės įgyja galimybę bendradarbiauti ir keistis informacija, todėl spartinamas mokymosi procesas;
- ja gali būti sudarytos tinkamos sąlygos tarptautinėms įmonėms investuoti į mokslinius tyrimus ir inovacijas Europoje ir pasinaudoti Europos pranašumais, pvz., gerai parengta darbo jėga, požiūrių įvairovė bei kūrybiškumu sektoriuose, ir
- ji užtikrina mokslinių tyrimų ir inovacijų pastangų mastą, kurio reikia sprendžiant pagrindinius visuomenės uždavinius ir siekiant pagrindinių ES politikos tikslų pagal strategiją „Europa 2020“.

3. JUNG TINĖS TECHNOLOGIJŲ INICIATYVOS. ĮGYTA PATIRTIS

ES lygmens viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje pirmą kartą pasiūlyta dabartinėje 7-ojoje mokslinių tyrimų bendrojoje programoje (7BP). Svarbiausia jos įgyvendinimo forma buvo per jungtines technologijų iniciatyvas (JTI), pagal kurias Sąjunga ir pramonė bendrai finansuoja ir įgyvendina 7BP tam tikrose srityse. JTI įgyvendinamos per specialius juridinius asmenis (bendrąsias įmones), įsteigtas pagal tuometinį Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 187 straipsnio atitikmenį.

Pagal 7BP sukurtos penkios JTI: aeronautikos („Švarus dangus“), farmacijos mokslinių tyrimų (naujoviškų vaistų iniciatyva), kuro elementų ir vandenilio (KEV), įterptųjų sistemų (ARTEMIS) ir nanoelektronikos (ENIAC) srityse. Visoms joms taikomas reguliarus stebėjimas, peržiūra ir vertinimas⁶. Komisijos komunikate „Mokslinių tyrimų ir inovacijų partnerystės“⁷ įvertinta ši patirtis, atkreiptas dėmesys į svarbius pasiekimus ir pateikta rekomendacijų dėl tolesnio tobulinimo.

Atkreipiamas dėmesys į tai, kad viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė apskritai politikos formuotojai visame pasaulyje vis dažniau naudojami kaip priemonė savo ekonomikos augimo darbotvarkėms įgyvendinti. Vertinimuose taip pat pažymėta, kad viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė apskritai, ir visų pirma JTI, yra naujoviškas Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos įgyvendinimo būdas. Ja sutelkiami susijusių pramonės sektorių mokslinių tyrimų ir inovacijų lyderiai ir sudaromos galimybės jiems sutelkti ir derinti savo strateginių mokslinių tyrimų ir inovacijų darbotvarkių įgyvendinimo pastangas.

Manyta, kad pradėti JTI yra pagrįsta atsižvelgiant į nustatytus rinkos trūkumus, ilgalaikį reikiamų veiksmų pobūdį ir įsipareigojimų, kurie būtini norint pasiekti reikiamus laimėjimus, mastą.

⁶ Tarpinio JTI vertinimo ataskaitos ir Komisijos atsiliepimai į jas pateikti http://ec.europa.eu/research/jti/index_en.cfm, taip pat pateikiama JTI aukšto lygio parengiamosios darbo grupės ataskaita.

⁷ COM(2011) 572.

Pagal 7BP Sąjungos investicijos į JTI iš viso sudarė 3,12 mlrd. EUR, o atitinkamos pramonės investicijos – 4,66 mlrd. EUR. Dalyvauti JTI veikloje sėkmingai pritraukta daug pramonės įmonių, įskaitant MVI (jos sudaro apie 28 proc. dalyvių).

Be to, nors JTI visapusiškai veiklą vykdo tik ribotą laiką, per tarpinius vertinimus pripažinta padaryta pažanga ir atkreiptas dėmesys į pirmuosius poveikio požymius. Pvz., įgyvendinant kuro elementų ir vandenilio JTI pradėta daug strateginės svarbos projektų ir pasiekta tam tikrų rezultatų, pvz., rinkai pateikti šakiniai krautuvai ir maži atsarginiai maitinimo blokai. Atliekant tarpinį JTI „Švarus dangus“ vertinimą patvirtinta, kad sutelkiant dėmesį į iš esmės naujas technologines koncepcijas, vyksta sėkmingi pokyčiai siekiant jos strateginių aplinkos apsaugos tikslų. Naujoviškų vaistų JTI tarpiniame vertinime pažymėta, kad padaryta gera pažanga siekiant gerinti vaistų kūrimo Europoje ekosistemą, pvz., geriau panaudoti duomenis, taikyti veiksmingesnius vaistų šalutinio poveikio numatymo metodus, kurti naujoviškus biologinius žymenis, greičiau ir pigiau atlikti klinikinius tyrimus. ENIAC ir ARTEMIS JTI tarpiniuose vertinimuose pabrėžiamas jų katalizatoriaus vaidmuo siekiant pritraukti privačiojo sektoriaus lyderius dalyvauti sistemoje, kurioje nacionalinės ir Europos valdžios institucijos gali remti didelės strateginės vertės temas. Primygtinai rekomenduota tęsti panašią iniciatyvą pagal programą „Horizontas 2020“, atsižvelgiant į tai, kad visų Europos elektroninės įrangos sektoriaus uždavinių negalėtų išspręsti jokia pavienė organizacija ar valstybė narė.

Ataskaitose ir tarpiniuose vertinimuose taip pat nurodyti tam tikri dabartinių JTI trūkumai. Visų pirma, tai tvirtesnių pramonės partnerių įsipareigojimų poreikis, taip pat būtinybė aiškiau matuoti, kaip laikomasi tų įsipareigojimų ir koks yra susijęs svertas poveikis. Taip pat reikia aiškiau nustatyti JTI kūrimo tvarką, jų tikslus ir užtikrinti, kad jos būtų atviresnės naujiems dalyviams. Be to, JTI aukšto lygio parengiamosios darbo grupės ataskaitoje pateikta rekomendacijų supaprastinti ir racionalizuoti JTI vykdymą, įskaitant per specialią joms tinkamą finansinę programą. Suinteresuotosios šalys taip pat išreiškė susirūpinimą dėl to, kad pagal kiekvieną JTI taikomos skirtingos taisyklės ir procedūros, kurios gali skirtis įvairiose JTI ir skirtis nuo taisyklių ir procedūrų, taikomų pagal 7BP. Į visus šiuos klausimus atsižvelgta jungtinėse technologijų iniciatyvose, kurios siūlomos pagal programą „Horizontas 2020“.

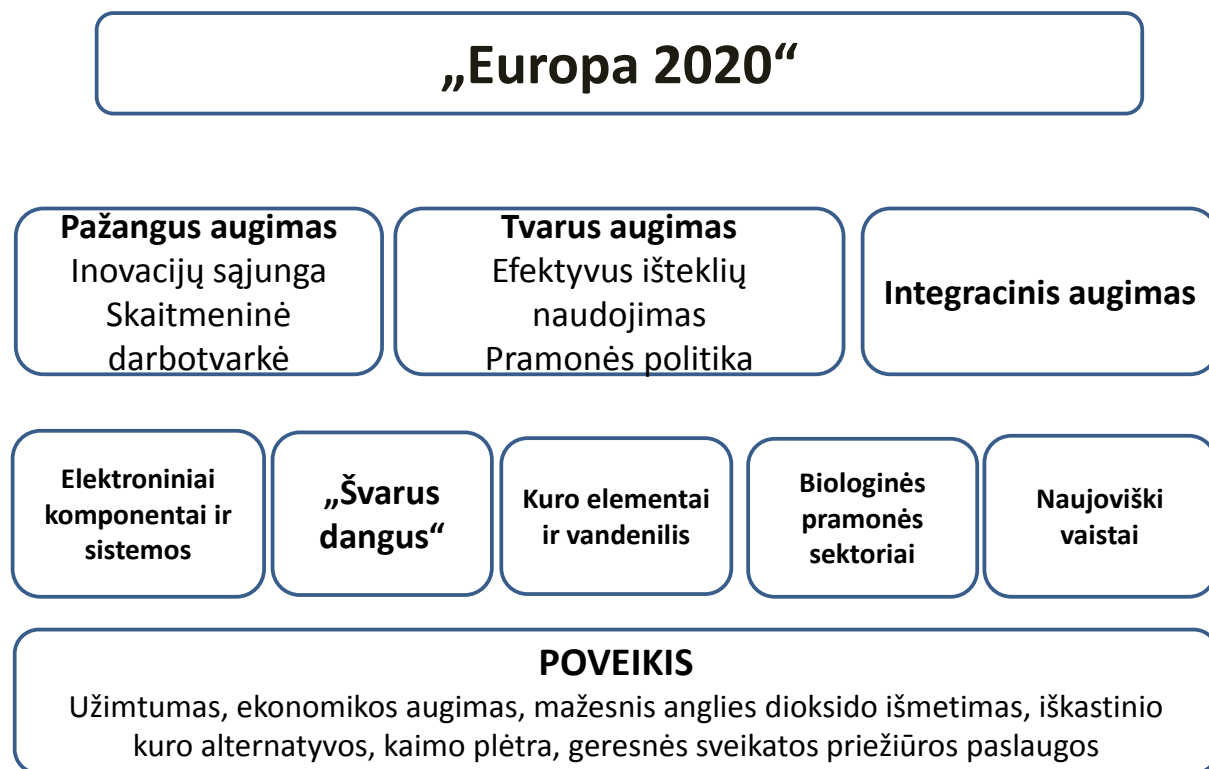
4. JUNG TINĖS TECHNOLOGIJŲ INICIATYVOS PAGAL PROGRAMĄ „HORIZONTAS 2020“

Reguliavimo sistemoje, kurią siūloma taikyti įgyvendinant programą „Horizontas 2020“, numatyta įvairių rūšių Sąjungos ir privačiojo sektoriaus susitarimų, įskaitant bendras technologijų iniciatyvas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 187 straipsnį. Pagal juos turi būti siekiama programos „Horizontas 2020“ tikslų, įskaitant mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos integraciją. Reglamente dėl programos „Horizontas 2020“ nustatyta tam tikrų reikalavimų, kurių būtina laikytis pasirenkant viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės sritis. Teisės aktuose taip pat numatytas bendras taisyklių rinkinys, kuris bus taikomas visoms programos „Horizontas 2020“ dalims, įskaitant JTI, nebent būtų tinkamai pagrįstas poreikis taikyti konkrečią leidžiančią nukrypti nuostatą.

4.1. JTI, kurias numatoma sukurti pradedant įgyvendinti programą „Horizontas 2020“

Atsižvelgdama į patirtį, įgytą įgyvendinant 7BP, naują programos „Horizontas 2020“ teisinį pagrindą ir aiškius pramonės partnerių įsipareigojimus, Komisija pateikia teisės aktų pasiūlymus dėl JTI, kurias numatoma sukurti pradedant įgyvendinti programą „Horizontas 2020“. Visas siūlomų iniciatyvų pagrindimas pateikiamas pridedamuose *ex ante* poveikio vertinimo dokumentuose.

Visos JTI susijusios su strateginėmis technologijomis, kuriomis bus skatinamas ekonomikos augimas ir darbo vietų kūrimas pasauliniu mastu konkurencinguose sektoriuose. Visais susijusiais sektoriais remiasi žiniomis grindžiama Europos ekonomika arba jų vaidmuo šioje ekonomikoje vis stiprėja. Šiuo metu šiuose sektoriuose dirba daugiau nei 4 mln. žmonių ir visais atvejais yra augančių pasaulinių rinkų, kuriose ES pramonė galėtų aktyviai dalyvauti, jei ji galėtų tapti ir išlikti technologijų lydere. Kaip parodyta toliau pateiktoje diagramoje, tai aiškiai siejasi su „Europa 2020“ tikslais. Ribotų finansinių išteklių laikais būtina nedelsiant užtikrinti reikiamas dideles investicijas Europoje. Be to, šiose srityse nustatyta aiškių rinkos trūkumų, susijusių su tuo, kad moksliniai tyrimai ir inovacijos yra ilgalaikiai ir rizikingi, o tai reiškia, kad vien privatusis sektorius būtinų išteklių skirti negali.

Siūlomos JTI parengtos remiantis sėkminga 7BP įgyvendinimo patirtimi. Keturios iš jų atitinka naują pagal 7BP sukurtą JTI etapą (įskaitant elektronikos sistemų ir komponentų JTI, kurioje sujungiamos esamos ARTEMIS ir ENIAC JTI). Biologinės pramonės sektorių JTI – nauja pagal Europos bioekonomikos strategiją⁸ nustatyta iniciatyva.

Aiškiai nustatyti kiekvienos siūlomos JTI tikslai, kad būtų padaryta pažanga šiose srityse:

- *naujoviškų vaistų* – gerinti Europos piliečių sveikatą ir gerovę užtikrinant naujus ir veiksmingesnius diagnostikos ir gydymo būdus, kaip antai naujus antimikrobinio gydymo būdus;
- *kuro elementų ir vandenilio* – sukurti komerciškai perspektyvius, švarius sprendimus, kuriuose vandenilis naudojamas kaip energijos nešiklis ir kuro elementai – kaip energijos keitikliai;
- *„Švaraus dangaus“* – iš esmės sumažinti naujos kartos orlaivių poveikį aplinkai;

⁸ COM(2012) 60.

- *biologinės pramonės sektorių* – sukurti naujas ir konkurencingas biologinės pramonės vertės grandines, kurios padėtų atsisakyti iškastinio kuro ir turėtų didelį poveikį kaimo plėtrai;
- *elektroninių komponentų ir sistemų* – užtikrinti, kad Europa išliktų elektroninių komponentų ir sistemų lydere ir būtų sparčiau užpildyta spraga tarp mokslinių tyrimų ir praktinio panaudojimo.

Igyvendinant šias penkias JTI turėtų būti iš viso sutelkta daugiau nei 17 mlrd. EUR investicijų, iš kurių iki 6,4 mlrd. EUR sudarys indėlis iš ES biudžeto. Toliau lentelėje pateikiama išsami informacija apie investicijas į kiekvieną JTI.

JTI	Investicijos į JTI (EUR)	
	ES („Horizontas 2020“)	pramonės partnerių ir kitų šaltinių
Naujoviškų vaistų	1 725 mln.	1 725 mln.
Kuro elementų ir vandenilio	700 mln.	700 mln. ⁹
„Švarus dangus“	1 800 mln.	2 250 mln.
Biologinės pramonės sektorių	1 000 mln.	2 800 mln.
Elektroninių komponentų ir sistemų	1 215 mln.	3 600 mln. ¹⁰ (iš jų 1 200 mln. skiria valstybės narės)
Iš viso	6 440 mln.	9 875 mln. pramonės + 1 200 mln. valstybių narių investicijų

4.2. Pagrindinės pagal programą „Horizontas 2020“ įgyvendinamų jungtinių technologijų iniciatyvų ypatybės

Komisijos pasiūlymuose numatyta partnerystė yra gerokai didesnio užmojo nei dabartinės kartos JTI.

Bus aiškesni ir platesnio užmojo JTI tikslai, jomis bus tiesiogiai prisidedama prie konkurencingumo didinimo ir ES politikos tikslų siekimo. Numatyti konkretūs išmatuojami kiekvienos JTI tikslai ir pagrindiniai veiklos rodikliai, todėl užtikrinama galimybė atidžiau stebėti ir vertinti. Tikslai yra daug platesnio užmojo, nei nustatyti pagal 7BP. Be to, juose daugiau dėmesio skiriama inovacijoms ir poveikiui, kad būtų galima įveikti „mirties slėnį“ tarp mokslinių tyrimų ir komercinio taikymo. Pvz., nustatant naujos kuro elementų ir vandenilio JTI tikslus siekta spręsti kainos ir veiklos kliūtis, kurias reikia įveikti, kad technologija taptų komerciškai perspektyvi. Be to, daugeliu tikslų tiesiogiai remiami ES

⁹ Šią sumą sudaro bendrosios įmonės narių arba juos sudarančių subjektų įnašai (bent 400 mln. EUR), taip pat veikloje dalyvaujančių subjektų, kurie nėra nariai, įnašai.

¹⁰ Šią sumą sudaro bendrosios įmonės narių arba juos sudarančių subjektų įnašai (bent 1 700 mln. EUR – privačių narių įnašai), taip pat veikloje dalyvaujančių subjektų, kurie nėra nariai, įnašai.

politikos tikslai. Pvz., įgyvendinant biologinės pramonės sektorių JTI bus plėtojamos technologijos, kurios užtikrins galimybę gaminti biokurą iš nemaistinių kultūrų, kad ūkininkai ir pramonė galėtų pasiekti ES atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslus. Nustatant tikslus daug dėmesio skirta didelio poveikio technologijų, kaip antai elektronikos, kuriomis grindžiamas įvairių Europos pramonės sektorių konkurencingumas, plėtrai.

JTI bus tobuliau valdomos, kad būtų užtikrintas atvirumas naujiems dalyviams, lėšų paskirstymas pagal dalyvių kompetenciją ir geresnės sąsajos su nacionaline veikla. Didžioji ES įnašo dalis bus paskirstoma pagal atvirus kvietimus teikti pasiūlymus, taikant iš esmės tas pačias taisykles kaip ir kitose programos „Horizontas 2020“ dalyse. Visais atvejais iniciatyvos yra atviros naujiems partneriams. Pvz., naujoje naujoviškų vaistų iniciatyvoje dalis ES įnašo bus atidedama naujiems partneriams. Pagal naują „Švaraus dangaus“ iniciatyvą bus vykdoma atvira konkurencinga pagrindinių partnerių atranka iniciatyvos demonstravimo veiklai ir demonstracinėms platformoms. Keliose naujose JTI bus daugiau dėmesio skiriama demonstravimo veiklai ir tikimasi, kad tai padės sudominti platesnį organizacijų ratą.

Įgyvendinant JTI pagal programą „Horizontas 2020“ bus siekiama labiau susieti veiklą su panašia valstybių narių ir regionų lygmeniu vykdoma veikla. Bus sustiprinta kiekvienos JTI valstybių narių atstovų grupė. Šios grupės vaidins svarbų patariamąjį vaidmenį, gaus visą informaciją apie JTI įgyvendinimą, taip pat bus raginamos informuoti apie atitinkamą nacionalinę veiklą ir susieti JTI veiklą su diegimu vartotojų grandies rinkoje. Be to, valstybės narės tiesiogiai prisidės prie JTI, visų pirma elektroninių komponentų ir sistemų JTI, finansavimo.

Naudojantis, kai tinkama, struktūrinių ir investicijų fondų paramos diegimui mechanizmais būtų galima pagerinti Sąjungos vadovaujamų veiksmų ir valstybių narių arba regioninės plėtros politikos sinergiją ir padėti valstybėms narėms padidinti jų konkurencingumą ir geriau spręsti investavimo uždavinius atitinkamose prioritetinėse srityse.

Bus iš esmės supaprastintos įgyvendinimo struktūros ir dalyviams nustatytos paprastesnės taisyklės. Jungtinės technologijų iniciatyvos pagal programą „Horizontas 2020“ bus įgyvendinamos geriau atsižvelgiant į jų paskirtį¹¹. Nustatoma:

- tinkamesnė aktyviam pramonės sektorių dalyvavimui teisinė sistema ir esminis supaprastinimas, užtikrintas pasinaudojant naujomis finansinio reglamento nuostatomis (į jį įtrauktos specialios nuostatos dėl viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės, kad būtų galima įgyvendinti „šiltnamio sąlygų“ jungtinėms technologijų iniciatyvoms scenarijų, pvz., JTI aiškiai pripažįstamos kaip viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės organai, kurie gali priimti supaprastintą, prie konkrečių jų poreikių pritaikytą finansinį reglamentą), ir
- vienodas programos „Horizontas 2020“ dalyvavimo taisyklių taikymas siekiant dalyviams padidinti nuspėjamumą, o leidžiančios nukrypti nuostatos taikomos tik išimtiniais ir tinkamai pagrįstais atvejais. Tai reiškia, kad vykdant JTI bus galima pasinaudoti esminiais supaprastinimais, kurie bus įtraukti į programą „Horizontas 2020“.

JTI numatyti tvirtesni pramonės partnerių įsipareigojimai, įskaitant didelius finansinius įsipareigojimus, kurie turi bent atitikti įnašą iš ES biudžeto. Iš viso tiesioginiai pramonės įsipareigojimai įvairiose JTI siekia beveik 10 mlrd. EUR. Kaip ir 7BP atveju, kai kuriuos iš šių įsipareigojimų sudarys projektų, įgyvendinamų pagal JTI skelbiamus kvietimus teikti

¹¹ Kaip reikalaujama JTI aukšto lygio parengiamosios darbo grupės ataskaitoje http://ec.europa.eu/research/jti/pdf/jti-sherpas-report-2010_en.pdf

pasiūlymus, finansavimo išlaidos, kurios nebus visiškai padengiamos iš ES įnašo. Be to, pramonės partneriai prisiims didesnius nei šie įprasti bendro finansavimo susitarimai įsipareigojimus, vykdydami veiklą ir darydami investicijas, kurios apskritai nebus kompensuojamos iš programos „Horizontas 2020“. Pvz., kuro elementų ir vandenilio JTI atveju pramonės įnašą šiuo metu daugiausia sudaro dalyvavimas bendrai finansuojamoje veikloje, o būsimoje JTI šios rūšies įnašas padidės bent 300 mln. EUR dėl papildomų įsipareigojimų. Švaraus dangaus JTI atveju šie papildomi įsipareigojimai yra beveik 1 mlrd. EUR, o biologinės pramonės sektorių JTI atveju – bent 1,8 mlrd. EUR. Šie papildomi įsipareigojimai bus tiesiogiai susiję su JTI tikslais ir jais bus prisidedama prie šių tikslų siekimo. Tokie konkretūs pramonės partnerių įsipareigojimai sudarys metinio įgyvendinimo proceso dalį, ir jiems po to bus taikoma patikra ir stebėseną. Jeigu pramonės įsipareigojimai neatitiks reikiamo lygio, Komisija turės teisę sumažinti arba sustabdyti ES įnašą arba likviduoti bendrąją įmonę. Taip bus užtikrintas būtinas lankstumas, jei įvyktų didelių nenumatytų pokyčių, dėl kurių sumažėtų JTI tikslų svarba.

5. KITOS PARTNERYSTĖS FORMOS PAGAL PROGRAMĄ „HORIZONTAS 2020“.

5.1. Sutartinė viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė

Papildydama JTI, Komisija pagal 7BP taip pat pradėjo struktūrinę partnerystę su privačiuoju sektoriumi, siekdama tiesioginio šio sektoriaus atstovų dalyvavimo rengiant darbo programas iš anksto apibrėžtose didelės pramoninės svarbos srityse. Skirtingai nei JTI, tokios formos partnerystei nereikia papildomų teisės aktų, nes finansavimą vykdo Komisija įprasta tvarka.

Trys tokios partnerystės susitarimai buvo pradėti pagal Europos ekonomikos atkūrimo planą¹² ir įgyvendinami skelbiant kvietimus teikti pasiūlymus, o jiems skiriamas bendras Sąjungos įnašas – 1,6 mlrd. EUR. Kvietimai teikti pasiūlymus buvo labai svarbūs pramonei – jai skirta maždaug pusė projektams skirtų lėšų, o apie 30 proc. – MVĮ¹³.

Remiantis šia patirtimi, programos „Horizontas 2020“ pasiūlyme taip pat numatoma tokia partnerystė. Siekiant padidinti skaidrumą, ši partnerystė bus grindžiama sutartimi įformintais Komisijos ir pramonės partnerių susitarimais, kuriuose bus nustatomi tikslai, įsipareigojimai, pagrindiniai veiklos rodikliai ir pateiktini rezultatai.

Svarstoma sutartinė viešo ir privačiojo sektorių partnerystė šiose srityse:

- ateities gamyklų;
- didelio energinio naudingumo pastatų;
- ekologiškų transporto priemonių;
- ateities interneto¹⁴;
- tvaraus proceso pramonės;
- robotų technikos;
- fotonikos;
- itin našaus skaičiavimo.

¹² COM(2008) 800.

¹³ Be to, į ateities interneto iniciatyvą Sąjunga investavo 300 mln. EUR, iš kurių maždaug 50 proc. skirta pramonei.

¹⁴ Tolesni veiksmai remiantis esama ateities interneto viešojo ir privačiojo sektorių partneryste, daugiausia dėmesio skiriant laidinio ir belaidžio 5G ryšio tinklo infrastruktūroms.

Pirmose keturiuose srityse būtų plėtojama pagal 7BP pradėta viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė. Visais atvejais ji sudaro didelę Europos ekonomikos dalį, o būtinybė kurti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę nurodyta Komisijos dokumentuose, pvz., komunikate dėl pramonės politikos atnaujinimo, komunikate dėl Europos didelio poveikio technologijų strategijos¹⁵, komunikate dėl itin našaus skaičiavimo¹⁶ arba pasiūlymuose dėl programos „Horizontas 2020“.

Tikimasi, kad pramonės pasiūlymuose kiekvienoje iš šių sričių bus pateikti per viešas konsultacijas su kitomis suinteresuotosiomis šalimis parengti aiškūs veiksmų planai, kuriuose bus apibūdinta vizija, mokslinių tyrimų ir inovacijų turinys bei numatomas poveikis, įskaitant poveikį ekonomikos augimui ir užimtumui. Taip pat tikimasi, kad juose bus paaiškintas pramonės įsipareigojimų pobūdis ir apimtis, taip pat viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės svertas poveikis. Visų pirma juose bus skiriama daug dėmesio glaudžiai su rinka susijusiai veiklai.

Be to, viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė turėtų būti siekiama išnaudoti sinergiją su Europos struktūriniais ir investicijų fondais, ypač regioninių ir nacionalinių pažangiosios specializacijos strategijų atžvilgiu.

Komisija, be kita ko pasitelkdama išorės ekspertus, įvertins pramonės pasiūlymus pagal reglamentu dėl programos „Horizontas 2020“ nustatytus kriterijus. Jei vertinimo rezultatas bus teigiamas, rezultatai bus paskelbti viešai ir, remiantis Komisijos sprendimu, bus sudarytas Komisijos ir privačių partnerių susitarimo memorandumas. Jame bus nustatyti:

- bendrieji ir konkretūs partnerystės tikslai;
- privačių partnerių įsipareigojimai, kurie turėtų būti pakankamai dideli ir panašaus lygio kaip numatomas Sąjungos įnašas ir gali apimti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės įgyvendinimo administracines išlaidas, taip pat pramonės finansuojamą demonstravimo, mokymo, grupių formavimo, informuotumo didinimo ir stebėjimo veiklą;
- pagrindiniai veiklos rodikliai ir numatomi rezultatai, įskaitant panaudojimo Europoje poveikį;
- preliminarus 2014–2020 m. Sąjungos įnašo finansinis paketas (jį tvirtina biudžeto valdymo institucija kasmetinio biudžeto sudarymo tvarka);
- stebėjimo ir peržiūros mechanizmas, kuriame naudojami pagrindiniai veiklos rodikliai ir yra galimybė koreguoti. Tai taip pat užtikrins Komisijai galimybę nutraukti partnerystės susitarimą, jei pramonės partneriai nevykdys savo įsipareigojimų;
- valdymo struktūra, įskaitant mechanizmą, pagal kurį Komisija konsultuosis su privačiais partneriais dėl mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos, kuriai turėtų būti siūloma skirti finansinę paramą pagal programą „Horizontas 2020“.

Tose srityse, kuriose pramonės pasiūlymas atitiks reikalavimus, Komisija sieks sudaryti reikiamą susitarimo memorandumą, kad būtų galima laiku pradėti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės veiklą įgyvendinant pirmąją iniciatyvos „Horizontas 2020“ darbo programą.

¹⁵ COM(2012) 341.

¹⁶ COM(2012) 45.

5.2. Viešojo sektoriaus subjektų partnerystė ir kitos partnerystės formos

Komisija naudos ir kitas partnerystės formas programai „Horizontas 2020“ įgyvendinti. Komisija teikia keturis teisės aktų pasiūlymus, kuriais pagal SESV 185 straipsnį siekiama sudaryti viešojo sektoriaus subjektų partnerystės susitarimus su valstybėmis narėmis, kad būtų galima bendrai įgyvendinti nacionalines mokslinių tyrimų programas. Šie pasiūlymai apima:

- *antrąją Europos ir besivystančių šalių partnerystę klinikinių tyrimų srityje*, kurios tikslas – padėti sumažinti su skurdu susijusių ligų socialinę ir ekonominę naštą;
- *Europos metrologijos inovacijų ir mokslinių tyrimų programą*, kurios tikslas – teikti tinkamus, integruotus ir konkrečioms reikmėms pritaikytus metrologijos sprendimus, kuriais būtų remiamos inovacijos ir pramonės konkurencingumas, taip pat matavimo technologijas, skirtas visuomenės uždaviniams, pvz., energetikos, aplinkos ir sveikatos priežiūros srityse, spręsti;
- *programą „Eurostars 2“*, kurios tikslas – skatinti ekonominį augimą ir darbo vietų kūrimą, didinti MVI, kurios vykdo mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklą, konkurencingumą;
- *Aktyvaus ir lengvesnio gyvenimo mokslinių tyrimų ir plėtros programą*, kurios tikslas – didinti galimybes naudotis informacinėmis ir ryšių technologijomis grindžiamais produktais ir paslaugomis, skirtais vyresnių žmonių aktyvumui ir sveikam senėjimui, ir taip gerinti pagyvenusių žmonių ir juos prižiūrinčių asmenų gyvenimo kokybę ir padėti didinti priežiūros sistemų tvarumą.

Vykdam programą „Horizontas 2020“ bus naudojamosi ne tik viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė, bet ir patarimais, gautais įgyvendinant kitų formų partnerystės susitarimus, pvz., Europos inovacijų partnerystę¹⁷ ir bendras programavimo iniciatyvas¹⁸, taip pat Europos technologijų programas. Be to, pagal programą „Horizontas 2020“ Europos inovacijos ir technologijos institutas sukurs žinių ir inovacijos bendrijas¹⁹, kuriose pagal struktūrinės ilgalaikės partnerystės susitarimus bendradarbiaus švietimo, mokslinių tyrimų ir verslo sektorių atstovai.

Dviem būsimomis ateities ir kuriamų technologijų pavyzdinėmis iniciatyvomis²⁰, „Grafenas“ ir „Žmogaus smegenų projektas“, siekiama sukurti didelio masto ilgalaikę Europos partnerystę. Jos papildys viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę, nes nuo pradžios yra grindžiamos mokslu, o per dešimt metų (tokia pavyzdinių iniciatyvų trukmė) jose vis labiau ims dalyvauti pramonės atstovai.

Be jungtinių technologijų iniciatyvų, remiantis SESV 187 straipsniu įsteigta Bendro Europos dangaus oro eismo valdymo mokslinių tyrimų bendroji įmonė SESAR²¹. Tai kitos formos viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė, kurios tikslas – koordinuoti SESAR projektą – bendro Europos dangaus iniciatyvos, kuria siekiama modernizuoti oro eismo valdymą Europoje, techninį ramstį. Dėl savo specifinės su politika susijusios veiklos SESAR nebuvo įkurta kaip JTI, nors ši įmonė išlaiko glaudžias sąsajas su JTI „Švarus dangus“. Komisija siūlo pratęsti BĮ SESAR veiklą pagal programą „Horizontas 2020“. Toks veiklos pratęsimas užtikrins, kad pagal programą „Horizontas 2020“ bus toliau koordinuojami oro eismo

¹⁷ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?pg=eip

¹⁸ http://ec.europa.eu/research/era/joint-programming_en.html

¹⁹ <http://eit.europa.eu/kics/>

²⁰ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/fet-flagships>

²¹ <http://www.sesarju.eu/>

valdymo moksliniai tyrimai ir inovacijos, visapusiškai atsižvelgiant į bendro Europos dangaus politikos tikslus.

6. PERSPEKTYVOS

Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė kurioje pramonės atstovai aktyviai dalyvauja ir priiama tvirtus įsipareigojimus, yra būtina siekiant programos „Horizontas 2020“ ir strategijos „Europa 2020“ tikslų. Šiame komunikate bendrais bruožais apibūdinta, kaip bus sustiprintas požiūris į viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę programoje „Horizontas 2020“, užtikrinant daugiau skaidrumo, nustatant aiškesnius tikslus, daugiau dėmesio skiriant veiklai, kuri glaudžiai susijusi su rinka, taikant tvirtesnius pramonės įsipareigojimus ir iš esmės supaprastinant tvarką.

JTI, sutartinės viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės, viešojo sektoriaus subjektų partnerystės ir kitų susijusių iniciatyvų, kaip antai bendrų programavimo iniciatyvų, EIT žinių ir inovacijų bendrijų ar Europos inovacijų partnerystės, veikla bus įgyvendinama taip, kad būtų užtikrinama kuo didesnė sinergija ir didesnis bendras poveikis, visų pirma kai ja siekiama bendrų tikslų. Šiuo atžvilgiu reikėtų visiškai išnaudoti galimybes, susijusias su tuo, kad visas ES lygmeniu teikiamas mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimas sutelktas vienoje programoje – „Horizontas 2020“. Visų pirma reikėtų siekti sinergijos susiejant viso inovacijos ciklo veiklą, nuo mokslinių tyrimų rezultatų iki glaudžiai su rinka susijusios veiklos, kad būtų skatinamas verslumas ir verslo kūrimas Europos ekonomikai svarbiausiose srityse.

Atsižvelgdama į didelį šios partnerystės poveikį užimtumui ir ekonomikos augimui, Komisija ragina Europos Parlamentą ir Tarybą priimti būtinus teisėkūros sprendimus, kad ją būtų galima pradėti įgyvendinti programos „Horizontas 2020“ pradžioje. Pagal siūlomą valdymo tvarką Komisija reguliariai stebės ir vertins JTI ir kitų formų partnerystės įgyvendinimo pažangą ir teiks pažangos ataskaitas.

Iš patirties žinoma, kad bendrosioms įmonėms įsteigti reikia daug laiko bei pastangų ir jas reikėtų steigti tik tada, kai yra didelis strateginis mokslinių tyrimų ir inovacijų tikslas, kurio negalima pasiekti paprastai įgyvendinant programą „Horizontas 2020“. Todėl Komisija ateityje tokių iniciatyvų poreikį svarstys tik tada, kai jis bus aiškiai pagrįstas remiantis programoje „Horizontas 2020“ nustatytais kriterijais ir bus aiškus strateginės politikos poreikis. Tačiau Komisija mano, kad mokslinių tyrimų ir inovacijų pastangų mastu ir politikos poreikiu užbaigti kurti bendrą Europos geležinkelių erdvę ir sustiprinti ES lyderystę geležinkelio technologijų srityje galima pagrįsti bendros įmonės steigimą geležinkelių sektoriuje, ir bendradarbiaus su pramonės atstovais, kad parengtų pasiūlymą.